

Javno podjetje
VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d.o.o.
Vodovodna cesta 90, p.p. 3233
1001 Ljubljana, Slovenija

**LETNO POROČILO O SKLADNOSTI PITNE VODE
NA OSKRBOVALNIH OBMOČJIH V UPRAVLJANJU
JAVNEGA PODJETJA
VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d. o. o.
V LETU 2019**

Ljubljana, marec 2020

Direktor družbe:
Krištof Mlakar

 JAVNO PODJETJE 09
VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d.o.o.
Vodovodna cesta 90, p.p. 3233
1001 Ljubljana

Datum: marec 2020

Izvajalec: JAVNO PODJETJE VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d. o. o.

Vodovodna cesta 90
SI-1000 Ljubljana

T: 01 58 08 100, 080 8652

I: www.vokasnaga.si

E: voka@vokasnaga.si

Odgovorni nosilec: dr. Brigita Jamnik,
odgovorna oseba za skladnost pitne vode

Sodelavci: Marjetka Žitnik

Žitnik

Vodja sektorja Vodovod
Jože Tomec

Tomec

 JAVNO PODJETJE 09
VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d.o.o.
Vodovodna cesta 90, p.p. 3233
1001 Ljubljana

KAZALO

1	UVOD	1
2	O IZVAJANJU OSKRBE S PITNO VODO	2
3	IZVAJANJE NOTRANJEGA NADZORA NAD SKLADNOSTJO PITNE VODE	7
4	REZULTATI NOTRANJEGA NADZORA	8
4.1	Mikrobiološka preskušanja pitne vode	8
4.1.1	Centralni sistem	8
4.1.2	Lokalni sistemi	8
4.1.3	Primerjava z rezultati preteklega obdobja	9
4.2	Fizikalno - kemijska preskušanja pitne vode	11
4.2.1	Centralni sistem	11
4.2.2	Lokalni sistemi	11
4.2.3	Primerjava z rezultati preteklega obdobja	11
4.3	Pritožbe uporabnikov	13
4.4	Ugotovitve notranjega nadzora	13
4.4.1	Centralni vodovodni sistem Ljubljana	14
4.4.2	Lokalni vodovodni sistem Lipoglav	17
4.4.3	Lokalni vodovodni sistem Trebeljevo	18
4.4.4	Lokalni vodovodni sistem Šmarna gora	19
4.4.5	Lokalni vodovodni sistem Ravno Brdo	20
4.4.6	Lokalni vodovodni sistem Pijava Gorica	21
4.4.7	Lokalni vodovodni sistem Želimlje	22
4.4.8	Lokalni vodovodni sistem Rakitna	23
4.4.9	Vodni vir Dolsko	24
5	REZULTATI DRŽAVNEGA MONITORINGA PITNE VODE	25
6	ZAKLJUČKI	25
7	PRILOGE	25
8	LITERATURA	25

1 Uvod

Letno poročilo o skladnosti pitne vode predstavlja pregled rezultatov preskušanja parametrov pitne vode za leto 2019 na oskrbovalnih območjih, kjer gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo izvaja JAVNO PODJETJE VODOVOD KANALIZACIJA SNAGA d. o. o., Vodovodna cesta 90, Ljubljana (v nadaljevanju JP VOKA SNAGA).

Obveznost priprave letnega poročila izhaja iz 34. čl. Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17 v nadaljevanju Pravilnik), ki obveznost nalaga upravljavcu sistema za oskrbo s pitno vodo. Uporabniki pa morajo biti o vsebini poročila seznanjeni preko sredstev javnega obveščanja.

Letno poročilo je uporabnikom pitne vode stalno dostopno na spletni strani www.vokasnaga.si v rubriki <https://www.vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo>, kjer so dostopni tudi drugi pomembnejši podatki o oskrbi s pitno vodo. Objavljeni so tudi rezultati občasnih preskušanj pitne vode od 2005 dalje, za podatke od leta 2010 dalje pa je možen grafični izris po času za vsakega od preskušanih parametrov.

Temeljna naloga upravljavcev vodovodnih sistemov je zagotavljanje varne oskrbe s pitno vodo, k čemur prištevamo zagotavljanje nemotene oskrbe, zagotavljanje ustreznih količin in tlakov v vodovodnem sistemu ter skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode. Upravljavcem vodovodnih sistemov Pravilnik nalaga polno obveznost zagotavljanja skladnosti in zdravstvene ustreznosti vode kot živila, nad katerim mora upravljavec izvajati notranji nadzor na osnovah HACCP sistema (Hazard Analysis by Critical Control Points). Ta omogoča pravočasno prepoznavanje mikrobioloških, kemičnih in fizikalnih tveganj, ki lahko predstavljajo potencialno nevarnost za zdravje ljudi, izvajanje potrebnih ukrepov ter vzpostavljanje stalnega nadzora na tistih mestih (kritičnih kontrolnih točkah) v oskrbi s pitno vodo, kjer se tveganja lahko pojavijo.

Notranji nadzor v letu 2019 je potekal po ustaljenih postopkih na osnovi HACCP načrta, ki vsebuje mesta vzorčenja, vrsto preskušanj in najmanjšo frekvenco vzorčenja, kar se določa na osnovi ocene tveganj za vsako oskrbovalno območje posebej.

Preskušanje vzorcev v okviru notranjega nadzora izvaja Služba za nadzor kakovosti pitne in odpadne vode v laboratoriju JP VOKA SNAGA in zunanji izvajalci (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Center za okolje in zdravje, Oddelek za okolje in zdravje Novo mesto). Izvajalci so izpolnjevali splošna merila za delovanje preskusnih laboratorijev, predpisana po standardu SIST EN ISO/IEC 17025.

Uporabniki upravičeno pričakujejo varno oskrbo s pitno vodo, brez negativnih vplivov na zdravje. Voda, ki jo vsakodnevno uživamo in uporabljamo, ne sme vsebovati mikroorganizmov, parazitov ali njihovih razvojnih oblik, ki za zdravje pomenijo nevarnost. Prav tako voda ne sme vsebovati snovi, ki same ali v kombinaciji z drugimi snovmi lahko škodijo zdravju. V Ljubljani in njeni okolici v domove priteka pitna voda, katere skladnost in zdravstvena ustreznost ustrezata zakonodajnim predpisom, usklajenim z evropskimi zahtevami (Pravilnik)¹.

Na osnovi rezultatov, navedenih v nadaljevanju poročila, JP VOKA SNAGA kot izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo v Ljubljani in nekaterih okoliških območjih, zaključuje, da oskrba s pitno vodo v letu 2019 na vseh vodovodnih sistemih izpolnjuje pogoje za varno oskrbo, notranji nadzor nad skladnostjo in zdravstveno ustreznostjo pitne vode pa učinkovit in primerne obsega.

¹ Direktiva Sveta 98/83/ES z dne 3. novembra 1998 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi in Direktiva komisije (EU) 2015/1787 z dne 6. oktobra 2015 o spremembi priloga II in III k Direktivi Sveta 98/83/ES o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi

2 O izvajanju oskrbe s pitno vodo

JP VOKA SNAGA je v letu 2019² izvajalo gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo v mestu Ljubljana in v delu sosednjih občin: Brezovica, Dol pri Ljubljani in Škofljica ter zgolj v manjši meri v občini Grosuplje ter Dobrova-Polhov Gradec na centralnem in na lokalnih vodovodnih sistemih (Lipoglav, Trebeljevo, Ravno Brdo, Šmarna gora, Pijava Gorica, Želimplje in Rakitna).

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh virov podzemne vode: iz Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja. Podzemna voda se črpa v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest. Vodni vir Dolsko predstavlja rezervni vodni vir centralnemu vodovodnemu sistemu Ljubljana. Lokalni vodovodni sistemi (Lipoglav, Ravno Brdo, Šmarna gora, Trebeljevo, Pijava Gorica, Želimplje, Rakitna) se napajajo iz lastnih, lokalnih vodnih virov, kjer je vodni vir podzemna voda, zajeta v obliki vodnjakov, z izjemo lokalnega vodovodnega sistema Rakitna, kjer je vodni vir površinska voda. V centralnem sistemu se nekatera naselja s pitno vodo stalno oskrbujejo zgolj iz ene vodarne, druga pa se oskrbujejo iz dveh ali več vodarn, kar je odvisno od porabe vode in tlačnih razmer. Na centralnem vodovodnem sistemu obravnavamo osem oskrbovalnih območij, kot sledi: Kleče, Brest, Šentvid, Jarški prod, Kleče-Brest, Hrastje-Jarški prod, Kleče-Hrastje-Jarški prod, Kleče-Hrastje-Brest. Vsak lokalni vodovodni sistem predstavlja lastno oskrbovalno območje (slika 1, 3).

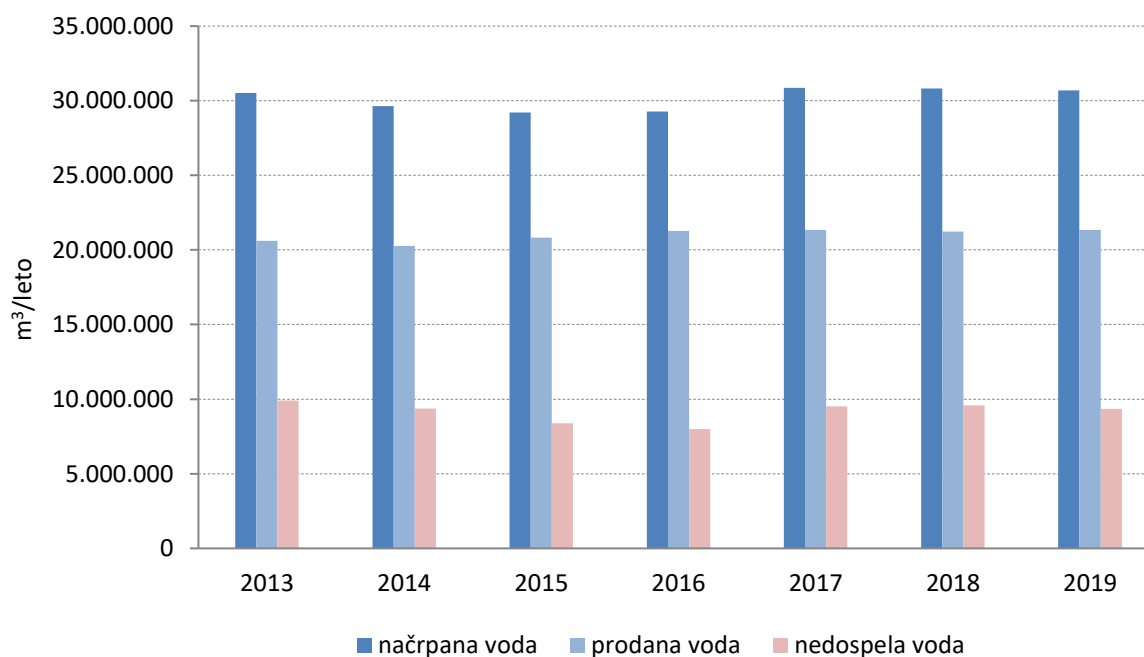
Slika 1. Seznam oskrbovalnih območij centralnega in lokalnih vodovodnih sistemov v upravljanju JP VOKA SNAGA.

Pomembnejši podatki o izvajanju javne službe oskrbe s pitno vodo za obdobje 2013-2019 so zbrani v Preglednici 1.

²do 18. 4. 2019 JP VODOVOD-KANALIZACIJA d.o.o.

Preglednica 1. Pomembnejši podatki o izvajanju javne službe oskrbe s pitno vodo za obdobje 2013-2019.

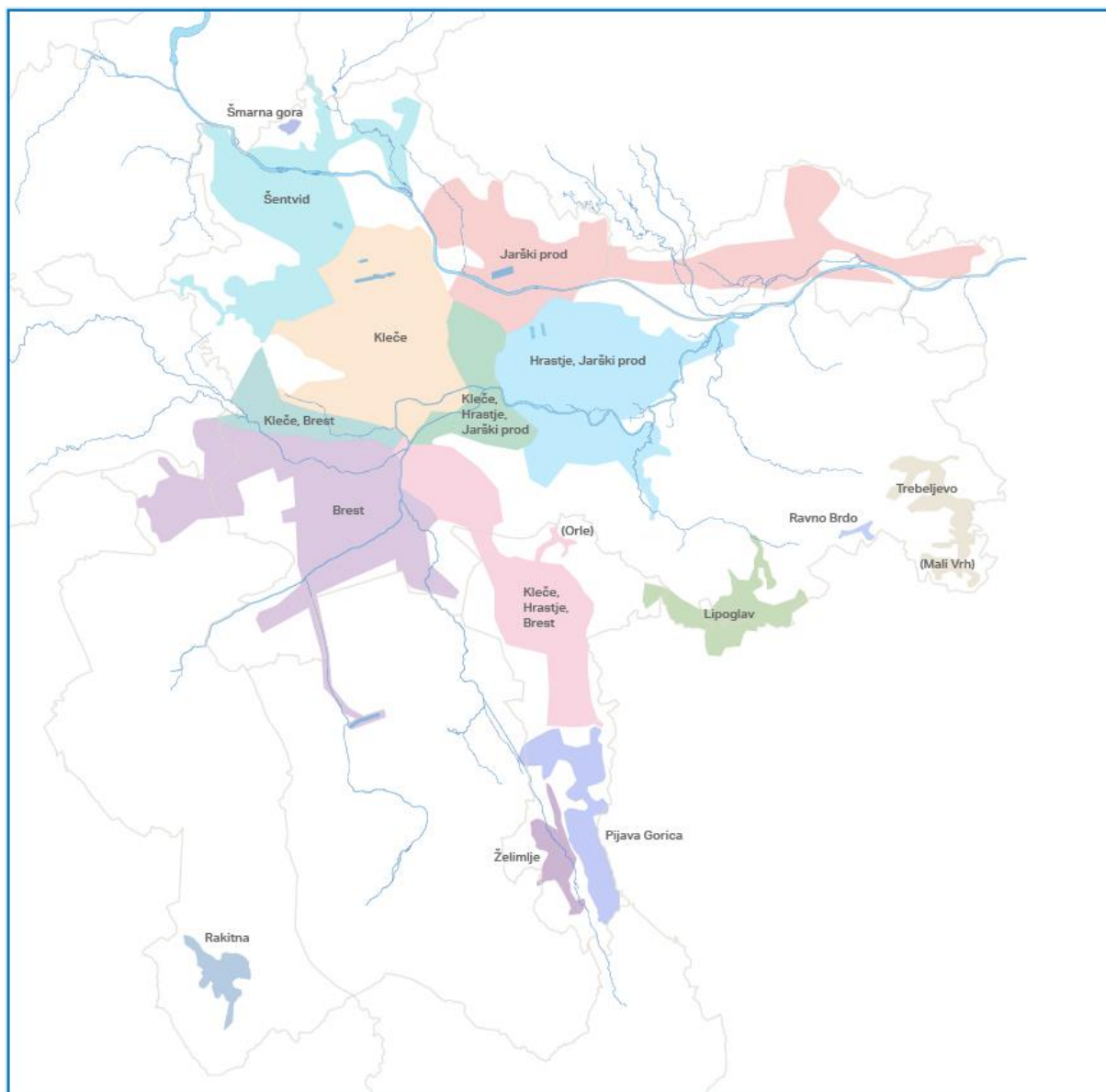
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dolžina vodovodnega omrežja	1.120	1.139	1.142	1.145	1.150	1.152	1.153
Število vodovodnih priključkov	41.199	41.511	41.859	42.289	42.523	42.835	43.057
Število vodohranov	33	36	38	38	39	39	38
Prostornina vodohranov/m ³	23.605	23.955	24.005	24.005	24.205	24.185	24.260
Količina prodane vode/m ³	20.616.359	20.271.585	20.820.531	21.274.805	21.348.458	21.238.550	21.345.813
Načrpana voda/m ³	30.516.027	29.633.194	29.207.654	29.276.999	30.862.238	30.825.254	30.692.865

Slika 2. Količine načrpane, prodane in nedospеле vode v obdobju 2013-2019.

Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15), ki predstavlja temelj sedanjemu konceptu oskrbe s pitno vodo v Ljubljani, je bila sprejeta v letu 2004 in novelirana v letih 2006, 2012 in 2015. V letu 2007 je bila sprejeta Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 9/08 (popr.), 65/12, 93/13), ki obravnava vodovarstvena območja in ukrepe zaščite le-teh na območju vodarne Brest ter za večino lokalnih vodnih virov, ki napajajo lokalne vodovodne sisteme v upravljanju JP VOKA SNAGA (Preglednica 2).

Preglednica 2 prikazuje naziv vodovodnega sistema, naziv oskrbovalnega območja, pravni akt, s katerim je varovan vodni vir, ki napaja sistem, naselja in št. prebivalcev ter število vzorčnih mest v okviru notranjega nadzora na oskrbovalnem območju. Število prebivalcev iz uradnih evidenc centralnega registra prebivalstva se razlikuje od evidenc upravljavca, vzrokov pa je več (npr. prebivalci na oskrbovalnem območju so lahko oskrbovani tudi iz lastnih vodnih virov, kot upravljavci razpolagamo z informacijo o priključnem mestu na javni vodovodni sistem, kjer se beleži le poraba na tem mestu, čeprav se iz tega mesta trenutno lahko oskrbujejo tudi prebivalci, ki živijo v bližnjih stanovanjskih objektih, itd.).

Slika 3. Oskrbovalna območja centralnega in lokalnih vodovodnih sistemov v Ljubljani in okolici v upravljanju JP VOKA SNAGA v prostoru.

Preglednica 2. Podatki o oskrbovalnih območjih

NAZIV SISTEMA	NAZIV OSKRBOVALNEGA OBMOČJA	UREDBA O VAROVANJU VODNEGA VIRA	NASELJA IN ZASELKI NA OSKRBOVALNEM OBMOČJU	ŠT. UPORABNIKOV*	ŠT. VZORČNIH MEST NOTRANJEGA NADZORA
Ljubljana	Kleče	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	Bežigrad, Ježica, Kleče, Šiška, Koseze, Vodmat, Center, Poljane, del Rožne doline, del Prul	127.312	60
Ljubljana	Hrastje	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	/	/	10
Ljubljana	Brest	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	del Vrhovcev, Kozarje, Bičevje, Komanija, Podsmreka, Hauptmance, Rakova jelša, Sibirija, del Viča, Murgle, naselja ob Tržaški cesti od Dolgega mostu do Brezovice, Črna vas	28.930	36
Ljubljana	Jaški prod	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	Sneberje, Zadobrova, Obrije, Tomačevo, Nove Jarše, Črnuče, Dobrava pri Črnučah, Ježa, Nadgorica, Podgorica, Šentjakob, Brinje, Beričevo, Videm, Dol pri Ljubljani, Kleče pri Dolu, Zaboršt pri Dolu, Zajelše, del Podgore, Dolsko, Petelinje, del Kamnice, Vinje, Hrib, Osredke, Senožeti, Laze pri Dolskem	22.574	21
Ljubljana	Šentvid	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	Rašica, Gameljne, Šmartno, Tacen, Brod, Vižmarje, Šentvid, Gunclje, Stanežiče, Medno, Dvor, Pržan, Dolnice, Glince, Podutik, Dravljje, Kamna Gorica, Trata, Toško Čelo	36.714	25
Ljubljana	Hrastje, Jarški prod	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	del Most, Fužine, Bizovik, Dobrunje, Zadvor, Sostro, Sadinja vas, Zavoglje, Vevče, Spodnji in Zgornji Kašelj, Polje, Novo Polje, Zalog, Podgrad	41.161	20
Ljubljana	Kleče, Brest	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15), Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	del Vrhovcev, del Viča, del Rožne doline, Trnovo, Brdo, Bokalci, Grič	23.044	10
Ljubljana	Kleče, Hrastje, Jarški prod	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15)	Nove Jarše, del Most, Štepanjsko naselje, Štepanja vas, Kodeljevo, Spodnja Hrušica, Zgornja Hrušica, del Prul	32.524	11
Ljubljana	Kleče, Hrastje, Brest	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur. l. RS, št. 43/15), Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Rakovnik, Galjevica, Ilovica, Rudnik, Lavrica, Škofljica, Babna Gorica, Lanišče, Lisičje, Daljna vas, Srednja vas, Zadnja vas, Gumnišče, Glinek, Gorenje Blato, Zalog pri Škofljici, Klanec, Orle, Hrastarija	20.417	15
Lipoglav	Lipoglav	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Mali in Veliki Lipoglav, Pleše, Repče, Pance, Selo pri Pancah, Zgornja Slivnica, Zgornja Besnica (del)	611	8
Šmarna gora	Šmarna gora	/	Šmarna gora	2	4
Ravno Brdo	Ravno Brdo	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Ravno Brdo	51	4

NAZIV SISTEMA	NAZIV OSKRBOVALNEGA OBMOČJA	UREDBA O VAROVANJU VODNEGA VIRA	NASELJA IN ZASELKI NA OSKRBOVALNEM OBMOČJU	ŠT. UPORABNIKOV*	ŠT. VZORČNIH MEST NOTRANJEGA NADZORA
Trebeljevo	Trebeljevo	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 9/08, 65/12, 93/13)	Prežganje, Malo Trebeljevo, Veliko Trebeljevo, Gabrke, Volavlje, Mali Vrh pri Prežganju	809	,113
Pijava Gorica	Pijava Gorica	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Pijava Gorica, Podblato, Smrjene, Drenik, Gradišče, Vrh nad Želimljami	3.302	8
Želimlje	Želimlje	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Želimlje	697	8
Rakitna	Rakitna	Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Ur. l. RS, št. 115/07, 09/08, 65/12, 93/13)	Rakitna, Podgora, Nakličev Klanec, Novaki, Hrib, Jezero, Hudi Konec, Na Klancu, Boršt	752	7
Dolsko	Dolsko	Odlok o varstvu virov pitne vode na območju občine Dol pri Ljubljani (Ur. l. RS, št. 82/01)	/	/	2
Šmartno	Šmartno	Odlok o varstvu virov pitne vode na območju občine Vodice (Ur. l. RS, št. 76/98, Uradno glasilo občine Vodice, št. 06/02)	/	/	/
				338.900	262

*s stalnim in začasnim prebivališčem na dan 14. 1. 2020.

3 Izvajanje notranjega nadzora nad skladnostjo pitne vode

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode je v letu 2019 potekal skladno z določili Pravilnika. Izvajal se je po HACCP načrtu, ki določa mesta vzorčenja, pogostnost in obseg preiskav za posamezno mesto. Kontrolne točke vodovodnih sistemov so vzorčna mesta pri uporabnikih, vodnjaki in zajetja, zbirni vodi vodarn, mesta po dezinfekciji pitne vode, vodohrani, prečrpalnice in hidropostaje, pa tudi naključne točke po pritožbah uporabnikov in interventnih delih.

V okviru formalno načrtovanega notranjega nadzora izvajamo mikrobiološka in fizikalno-kemijska preskušanja. Obseg preskušanj je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. kontrolno točko sistema. Redna mikrobiološka in fizikalno-kemijska preskušanja (po terminologiji z državnim monitoringom pitne vode) so osnovne preiskave za ugotovitev skladnosti in zdravstvene ustreznosti pitne vode. Notranji nadzor se izvaja tudi v obliki t.i. občasnih analiz, ki zaradi povečanega obsega parametrov, ki se preskušajo, prinašajo več informacij. Poleg parametrov iz obsega rednega preskušanja obsegajo občasna fizikalno-kemijska preskušanja tudi ugotavljanje večjega števila – predvsem organskih – spojin in drugih snovi, ki bi lahko v čezmerni koncentraciji že predstavljale tveganje za zdravje ljudi. Rezultati rednih in občasnih preskušanj so obdelani v poglavjih 4.1 in 4.2. in zbrani v Prilogi 1. Poleg rednih in občasnih preskušanj se izvaja nadzor na relevantne parametre na posameznih oskrbovalnih območjih. Izven okvira letnega načrta pa se izvaja tudi nadzor pitne vode med reševanjem pritožb strank, po vzdrževalnih ter interventnih delih na vodovodnem sistemu, v toplem obdobju leta pa se pozornost namenja tudi javnim pitnikom. Vsakodnevni nadzor pitne vode skrbno prilagajamo tudi trenutnim razmeram na sistemu in ugotovitvam državnega monitoringa pitne vode (Priloga 2) ter drugim informacijam, ki jih pridobimo od uporabnikov ali pooblaščenih ustanov.

V letu 2019 je bilo v redni notranji nadzor vključeno 262 mest na vodovodnem sistemu, vključno z zajetji.

Pri ocenjevanju skladnosti pitne vode upoštevamo določene mikrobiološke in kemijske parametre. Spremljamo tudi indikatorske parametre, katerih mejne vrednosti niso določene na osnovi neposredne nevarnosti za zdravje, saj imajo le opozorilno vlogo. Če so njihove vrednosti povišane, preverimo vzroke in prisotnost drugih onesnaževal. Med indikatorske parametre zato spadajo mikrobiološki in tudi fizikalno-kemijski parametri, kot so denimo barva, električna prevodnost in vrednosti pH vode.

Redna mikrobiološka preskušanja pitne vode v večini primerov obsegajo določanje število mikroorganizmov: *Escherichia coli* (v nadaljevanju *E. coli*), koliformne bakterije in skupno število mikroorganizmov pri 22 °C ter pri 36 °C. Kadar je vir pitne vode površinska voda ali takrat, ko na vir vpliva površinska voda, se preiskave opravijo tudi na prisotnost bakterije *Clostridium perfringens* (s sporami). V obseg občasnih mikrobioloških preskušanj pitne vode so vključeni parametri rednega mikrobiološkega preskušanja ter določanje enterokokov, ki bi bili poleg *E. coli* zanesljiv kazalnik fekalnega onesnaženja.

Osnovna redna fizikalno-kemijska preskušanja pitne vode obsegajo pri večini kontrolnih točk na omrežju naslednje parametre: barvo, vidne nečistoče, vonj, motnost, pH, elektroprevodnost, celotni organski ogljik (TOC), amonij in nitrit.

V obseg občasnih fizikalno-kemijskih preiskav so bili v letu 2019 vključene terenske meritve (temperatura, vonj, okus, barva, elektroprevodnost, pH), splošni parametri (barva, motnost, nitrati, itd.) kovine in polkovine (aluminij, arzen, bor, kadmij, krom, svinec, itd.), lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki (trihalometani, trikloroeten, tetrakloroeten, itd.), onesnaženja (cianidi, AOX), pesticidi in metaboliti (triazinski in drugi). Na oskrbovalnih območjih centralnega vodovodnega sistema Ljubljana pa so bili preiskovani tudi drugi pesticidi in metaboliti (organofosforni, fenoksialkanojski, uronski itd.), lahkohlapni aromatski ogljikovodiki (benzen, itd.), poliaromatski ogljikovodiki (benzo(b)fluoranten, itd.) ter nekatere farmacevtske učinkovine (karbamazepin, paracetamol, itd.), hormoni (estron, estriol, estradiol, etinilestradiol, testosteron), komponente plastike (ftalati, bisfenol A, alkil fenoli, alkilfenol

etoksilati), itd. Od avgusta 2019 dalje se je obseg občasnih preskušanj spremenil. Obseg preskušanih pesticidov, drugih mikroonesnaževal in nekaterih drugih parametrov se je prilagodil obsegu državnega monitoringa pitne vode, v nabor preskušanih parametrov pa so bili vključeni tudi nekateri, ki jih prepoznavamo kot relevantne (benzotriazoli), a jih doslej zaradi neobstoječih analiznih metod pri zunanem izvajalcu občasnih preskušanj ni bilo mogoče izvajati. V nabor so bili vključeni parametri, ki jih kot relevantne ali želene s strani uporabnikov lahko pričakujemo glede na napovedane spremembe evropske Direktive o pitni vodi (klorit, klorat, bromat, silicij, hidrogenkarbonat, perfluorooktanojska in perfluorooktansulfonska kislina).

V primeru povišanih temperatur (> 22 °C) na vodovodnem sistemu so bila izvedena preskušanja na prisotnost legionel. Periodično se izvaja preskušanje na prisotnost relevantnih pesticidov, lahkih ogljikovodikov in določanje koncentracije nitrata. Obseg nadzorovanih stranskih produktov dezinfekcije se je prilagodil priporočilom Nacionalnega inštituta za javno zdravje³. V primeru dezinfekcije s klorovimi pripravki ali uporabe ozona se pitna voda preskuša na prisotnost stranskih produktov dezinfekcije: v primeru uporabe klora se pitna voda preskuša na prisotnost trihalometanov, v primeru uporabe natrijevega hipoklorita na prisotnost trihalometanov, bromata in klorata, v primeru uporabe klorovega dioksida na prisotnost klorata in klorita, v primeru uporabe ozona pa se preverja koncentracija bromata.

Izvaja se kvalitativni in deloma kvantitativni nadzor vodnih virov na relevantne parametre, vključno s pesticidi in farmacevtskimi učinkovinami ter kemikalijami splošne rabe, ki jih uporabljamo kot sledilo za ugotavljanje antropogenih vplivov.

4 Rezultati notranjega nadzora

4.1 Mikrobiološka preskušanja pitne vode

4.1.1 Centralni sistem

V letu 2019 je bilo na območju centralnega sistema za oskrbo s pitno vodo mesta Ljubljane odvzetih skupno 2204 vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja. Neskladnih je bilo 79 vzorcev (3,6 %). Nevarnosti za zdravje uporabnikov ni bilo.

Vseh 34 občasnih mikrobioloških analiz na centralnem vodovodnem sistemu je izkazovalo skladnost mikrobioloških parametrov z določbami Pravilnika.

4.1.2 Lokalni sistemi

Na lokalnih vodovodnih sistemih je bilo v letu 2019 opravljenih 407 rednih in 8 občasnih mikrobioloških preiskav. Med rednimi mikrobiološkimi preiskavami je bilo ugotovljenih 8 neskladnih vzorcev. Nevarnosti za zdravje uporabnikov ni bilo.

Vseh 8 občasnih mikrobioloških analiz na lokalnih vodovodnih sistemih je izkazovalo skladnost mikrobioloških parametrov z določbami Pravilnika.

Rezultati mikrobiološkega preskušanja v okviru notranjega nadzora pitne vode so zbrani v prilogi 1.

³ Strokovno navodilo Seznam snovi za pripravo pitne vode in seznam postopkov dezinfekcije, verzija 17. 6. 2019.

4.1.3 Primerjava z rezultati preteklega obdobja

V preglednicah 3 - 6 prikazujemo primerjavo rezultatov števila odvzetih in neskladnih vzorcev iz preteklega obdobja z vseh oskrbovalnih območij, ki so v upravljanju JP VOKA SNAGA in ločeno za centralni vodovodni sistem. Število in obseg oskrbovalnih območij se sicer z leti spreminja, kar je tudi eden od vzrokov za spremembe v številu vzorcev.

Preglednica 3. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja v okviru notranjega nadzora na vseh sistemih v upravljanju JP VOKA SNAGA, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	% NESKLADNOSTI
2015	2.574	87	3,4
2016	2.586	89	3,4
2017	2.669	78	2,9
2018	2.619	59	2,3
2019	2.611	87	3,3

Preglednica 4. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za redna mikrobiološka preskušanja v okviru notranjega nadzora na centralnem vodovodnem sistemu Ljubljana, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	% NESKLADNOSTI
2015	2.143	73	3,4
2016	2.167	74	3,4
2017	2.249	67	3,0
2018	2.207	56	2,5
2019	2.204	79	3,6

Delež mikrobiološko neskladnih vzorcev je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 višji, a primerljiv s preteklim petletnim obdobjem.

Preglednica 5. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za občasna mikrobiološka preskušanja v okviru notranjega nadzora na vseh sistemih v upravljanju JP VOKA SNAGA, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV
2015	44	3
2016	44	0
2017	43	2
2018	42	0
2019	42	0

Preglednica 6. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za občasna mikrobiološka preskušanja v okviru notranjega nadzora na centralnem vodovodnem sistemu Ljubljana, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV
2015	34	3
2016	34	0
2017	34	1
2018	34	0
2019	34	0

4.2 Fizikalno - kemijska preskušanja pitne vode

4.2.1 Centralni sistem

V letu 2019 je bilo na centralnem sistemu za oskrbo s pitno vodo mesta Ljubljane odvzetih 516 vzorcev za redna in 34 vzorcev za občasna fizikalno-kemijska preskušanja pitne vode. Neskladnosti niso bile ugotovljene.

4.2.2 Lokalni sistemi

V okviru 375 rednih fizikalno-kemijskih preskušanj na lokalnih sistemih v letu 2019 smo ugotovili eno neskladnost, na sistemu Trebeljevo zaradi presežene vrednosti motnosti.

V okviru 8 občasnih fizikalno-kemijskih preskušanj neskladnosti niso bile ugotovljene.

Rezultati fizikalno-kemijskega preskušanja v okviru notranjega nadzora so zbrani v Prilogi 1.

4.2.3 Primerjava z rezultati preteklega obdobja

V Preglednicah 7 - 10 prikazujemo primerjavo rezultatov števila odvzetih in neskladnih vzorcev iz preteklega obdobja kot vsoto odvzetih vzorcev z vseh oskrbovalnih območij, ki so v upravljanju JP VOKA SNAGA in ločeno za centralni vodovodni sistem.

Preglednica 7. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za redna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru notranjega nadzora na vseh sistemih v upravljanju JP VOKA SNAGA, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	% NESKLADNOSTI
2015	868	1	0,1
2016	868	7	0,8
2017	932	2	0,2
2018	921	1	0,1
2019	891	1	0,1

Preglednica 8. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za redna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru notranjega nadzora na centralnem vodovodnem sistemu Ljubljana, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	% NESKLADNOSTI
2015	438	0	0
2016	428	0	0
2017	512	0	0
2018	509	0	0
2019	516	0	0

Preglednica 9. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za občasna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru notranjega nadzora na vseh sistemih v upravljanju JP VOKA SNAGA, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV
2015	44	2
2016	44	1
2017	43	1
2018	42	0
2019	42	0

Preglednica 10. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode za občasna fizikalno-kemijska preskušanja v okviru notranjega nadzora na centralnem vodovodnem sistemu Ljubljana, ter njihov delež neskladnosti v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV
2015	34	2
2016	34	1
2017	34	1
2018	34	0
2019	34	0

Rezultati kažejo, da v okviru fizikalno-kemijskih preskušanj ne zaznavamo pomembnejših odstopanj od normativnih vrednosti. Na centralnem vodovodnem sistemu neskladnosti parametrov, ki se preskušajo v okviru tovrstnih preiskav, ne ugotavljamo, oziroma so naključne in neponovljive.

Število oziroma delež neskladnih vzorcev v okviru fizikalno-kemijskih preskušanj je v splošnem nizek in je v splošnem bistveno nižji od števila oziroma deleža mikrobiološko neustreznih vzorcev.

4.3 Pritožbe uporabnikov

V letu 2019 smo obravnavali 10 pritožb uporabnikov, od teh je glavnina (9) na centralnem vodovodnem sistemu. Glavni razlogi za pritožbe so neprijeten vonj in okus ter obarvanost in vidne nečistoče.

V vseh obravnavanih primerih je bilo izvedeno vzorčenje za mikrobiološko (17) in/ali za fizikalno-kemijsko preskušanje (12). Neskladnost pri uporabnikih je bila potrjena v dveh primerih, v javnem vodovodnem sistemu pa ne.

Uporabniki so prejeli navodila za vzdrževanje interne vodovodne napeljave.

Najbolj pogost vzrok upravičenih pritožb uporabnikov je neskladnost, ki ima izvor v interni vodovodni napeljavi.

Preglednica 11. Število pritožb uporabnikov v obdobju 2015 – 2019.

LETO	ŠT. PRITOŽB
2015	30
2016	25
2017	15
2018	16
2019	10

4.4 Ugotovitve notranjega nadzora

Koncentracije preskušanih parametrov v pitni vodi se med oskrbovalnimi območji bistveno ne razlikujejo, opaziti pa je moč nekaj posebnosti, ki so odvisne od lastnosti vodnega vira in posebnosti sistema in jih uporabniki običajno ne zaznavajo.

Pitna voda v vseh oskrbovalnih sistemih v upravljanju JP VOKA SNAGA ima v splošnem primerne organoleptične lastnosti, saj obarvanost, neprijeten vonj in okus ter morebitno prisotnost vidnih delcev zaznavamo le občasno v internih vodovodnih napeljavah po pritožbah strank, pojav pa v večini primerov ne predstavlja zdravstvenega problema in ga je možno odpraviti z ustreznim vzdrževanjem interne napeljave. Občasno premajhne pretoke, ki bi lahko povzročili poslabšane organoleptične lastnosti vode predvsem v toplejšem delu leta, zaznavamo lokalno tudi na javnem vodovodnem omrežju. V tovrstnih primerih na teh območjih zagotavljamo pogostejše spiranje javnega vodovodnega omrežja.

Pitna voda je imela vonj po dezinfekcijskem sredstvu na vseh lokalnih vodovodnih sistemih, razen na sistemu Želimlje, kjer se dezinfekcija ne uporablja. Za dezinfekcijo s klorovimi pripravki se uporabljajo plinski klor, natrijev hipoklorit ali klorov dioksid. V centralnem vodovodnem sistemu se je postopek dezinfekcije s klorovimi pripravki v letu 2019 uporabljal na več oskrbovalnih območjih:

- na oskrbovalnem območju vodarne Brest v smeri proti Ljubljani, kjer se je za dezinfekcijo pitne vode uporabljal poleg UV dezinfekcije uporabljal plinski klor do 23. 1. 2019,
- na izhodu iz vodarne Brest v smeri naselja Ig s klorovim dioksidom,
- v zaselkih severno od naselja Vinje v občini Dol pri Ljubljani, kjer se za dezinfekcijo pitne vode uporablja natrijev hipoklorit,
- na območju Srednjevaške ulice za objektom Kamnikarjeva ulica 44 in v smeri naselja Orle, kjer se je za dezinfekcijo uporabljal natrijev hipoklorit,
- na območju naselja Toško Čelo, kjer se za dezinfekcijo uporablja natrijev hipoklorit.

Uporabniki na centralnem vodovodnem sistemu lahko občasno zaznavajo vonj po kloru tudi na območju od Dola pri Ljubljani do Senožeti. Kloriranje vode se občasno uporablja kot preventivni ukrep v primeru večjih okvar na primarnih vodovodih.

4.4.1 Centralni vodovodni sistem Ljubljana

Pitno vodo v Ljubljani odlikujejo mikrobiološke lastnosti pitne vode, saj pitne vode, razen na oskrbovalnih območjih vodarne Brest in Kleče/Hrastje/Brest ter deloma na oskrbovalnem območju vodarne Jarški prod ter Šentvid, v letu 2019 ni bilo treba redno dezinficirati. Vzrok za ugodno mikrobiološko sliko je narava vodnega vira, ki je podzemni in na katerega površinska voda ne vpliva oziroma imajo vplivi s površine nanj še sprejemljiv vpliv. Antropogeni vplivi so vse intenzivnejši in vplivajo tudi na mikrobiološko sliko podzemne vode, kar vpliva na mikrobiološko skladnost načrpane vode.

Preglednica 12. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na centralnem vodovodnem sistemu Ljubljana.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Vodarne (vodnjaki, zbirni vodi)	601	25	6	0
Objekti, omrežje, uporabniki	1603	491	73	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (41 x),
- občasno mikrobiološko preskušanje pri uporabnikih (34 x)
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih (34 x),
- preskušanje na pesticide, nitrata in lahkohlapne ogljikovodike pri uporabnikih (71 x),
- preskušanje na pesticide (165 x),
- preskušanje stranskih produktov dezinfekcije (3 x),
- preskušanje na legionelo (9 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (20),
- mikrobiološko preskušanje javnih pitnikov (281 x),
- mikrobiološko preskušanje po vzdrževalnih delih (274 x),
- dodatno mikrobiološko preskušanje podzemne vode vodarn Brest in Kleče (300 in 52 x),
- mikrobiološko in fizikalno kemijsko preskušanje po pritožbah uporabnikov (16 in 12 x).

Mikrobiološka preskušanja pitne vode se izvajajo v večjem obsegu od fizikalno-kemijskih, saj bi prisotnost zdravju nevarnih mikroorganizmov lahko povzročila akutna obolenja. Delež mikrobiološko neskladnih vzorcev pitne vode v okviru rednih preskušanj notranjega nadzora (3,6 %), od katerih je imajo vsi, razen enega primera *E. coli*, vzrok v indikatorskih parametrih (koliformne bakterije, skupno število mikroorganizmov pri 36 °C), kaže še ugodno mikrobiološko sliko pitne vode ob upoštevanju, da je večina uporabnikov oskrbovana z vodo, ki ni pripravljena z dezinfekcijskim sredstvom na osnovi klora. Delež mikrobiološko neskladnih vzorcev je v primerjavi s preteklim letom nekoliko višji.

Mediana vseh neskladnih rezultatov zaradi prisotnosti koliformnih bakterij pri uporabnikih je 2 CFU/100 mL, kar kaže na to, da na vodovodnem sistemu ne zaznavamo pomembnejših izrednih dogodkov. Rezultat je prvič > 1, čemur bo treba posvetiti pozornost. Koliformne bakterije smo v okviru rednega nadzora vodovodnega sistema, vključno s surovo vode, kjer je nepripravljena, zabeležili 41 x, skupno število mikroorganizmov pri 36 °C pa 38 x. Prisotnost legionele ni potrjena v nobenem primeru. Vse primere neskladnosti obravnavamo v skladu s Pravilnikom do odprave vzrokov neskladnosti, ki niso vedno določljivi, in dokazila v obliki laboratorijskega poročila, da je vzorec pitne vode skladen z določbami Pravilnika. Neskladnosti fizikalno-kemijskih parametrov nismo ugotovili.

Temperatura pitne vode pri uporabnikih ni stalna in je odvisna tudi od letnega časa. Temperatura podzemne vode, ki je vir pitne vode v Ljubljani, se pomembneje ne spreminja in se giblje v razponu od 10 do 13 °C. Temperatura podzemne vode je na območju vodarne Hrastje višja, kot na območju vodarne Kleče in se spreminja tudi znotraj vodarn v odvisnosti od režima napajanja. Temperaturo podzemne vode prepoznavamo kot osnovni parameter, ki nosi informacijo o dinamiki vodonosnika.

Na območju vodovodnega sistema Ljubljane v zimskih mesecih ponekod zaznavamo temperaturo pitne vode pri uporabnikih pod 4 °C. V krajših, ekstremno vročih poletnih obdobjih, pa lokalno zaznavamo na odveznih mestih uporabnikov temperaturo pitne vode tudi nad 25 °C. V povprečju lahko pričakujemo temperaturo pitne vode pri uporabnikih od 13 do 18 °C. Nizka poraba vode v poletnih mesecih vzporedno z zviševanjem temperature tal in z dimenzijami omrežja, ki zaradi zahtev požarne varnosti presegajo potrebne dimenzije premerov omrežja za sanitarno rabo, otežuje zagotavljanje varnosti oskrbe s pitno vodo zaradi neželenih mikrobioloških procesov.

Povprečna vrednost pH znaša 7,5, nekoliko nižja je na oskrbovalnem območju vodarne Brest in višja na oskrbovalnem območju vodarne Kleče. Voda ni korozivna. Električna prevodnost pitne vode je merilo za mineralizacijo vode, njena vrednost pa je odvisna od koncentracije in vrste raztopljenih elektrolitov in se giblje okrog 435 µS/cm. Najnižja je v vodarni Jarški prod in v osrednjem delu vodarne Kleče. Voda je srednje trda, v povprečju ima 14 - 15 °N (dH, nemških stopinj), kar v pomeni 2,5 – 2,7 mmol/L (CaCO₃). Mediana koncentracije magnezija in kalcija pri uporabnikih je okrog 17 mg/L oziroma 72 mg/L, pri čemer je pitna voda na oskrbovalnih območjih vodarne Brest zaradi naravnega ozadja nekoliko bolj obogatena z magnezijem (v posameznih vodnjakih več kot 40 mg/L). Amonij in nitrit se zaznavata pod ali na nivoju meje določljivosti metode, kar skupaj z mikrobiološko ustreznostjo virov pitne vode dokazuje zanemarljiv vpliv morebitnega fekalnega onesnaženja. Parameter celotni organski ogljik je nizek (v povprečju okrog 0,3 mg C/L), v vodarni Brest pa je zaradi manjše debeline nenasičene cone vodonosnika in antropogenih vplivov nekoliko višji (do 0,9 mg C/L), kot na oskrbovalnih območjih vodarn z večjo globino do podzemne vode.

Na centralnem vodovodnem sistemu se mesečno izvajajo preskušanja na ostanke relevantnih pesticidov in njihovih razgradnih produktov, nekaterih halogeniranih lahkihloplnih ogljikovodikov in nitratov, ki jih zaradi neposredne bližine urbanih in kmetijskih površin ob/na vodnih virih uvrščamo med relevantna onesnaževala. Neskladnosti pri uporabnikih niso bile ugotovljene. Poleg teh preskušanj se izvajajo tudi preskušanja na vodnih virih. Koncentracije relevantnih pesticidov (atrazin, metolaklor, metazaklor) in njihovih razgradnih produktov pri uporabnikih so nizke in so na meji kvantitativnega ovrednotenja analiznih metod oziroma pod njo. Najvišja vrednost za atrazin pri uporabnikih je znašala 37 % mejne vrednosti, za desetilatrazin pa 55 % mejne vrednosti, ki znaša 0,1 µg/L. Koncentracije teh dveh parametrov so v pitni vodi pri uporabnikih v upadanju.

Mejna vrednost vsote koncentracije trikloroetena in terakloroetena v pitni vodi znaša 10 µg/l. V povprečju pa so bile koncentracije pod mejo določanja metod. Najvišja koncentracija trikloroetena pri uporabnikih je bila 0,51 µg/L, tetrakloroetena pa 0,5 µg/L. Trihalometani kot stranski produkti dezinfekcije so na območjih, kjer se uporablja dezinfekcijsko sredstvo na osnovi klora, na koncentracijskem nivoju pod mejo določanja (1,1 µg/L), mejna vrednost pa znaša 100 µg/L. Koncentracija prostega preostalega klora pri uporabnikih, kjer kloriranje poteka stalno (Srednja vas, Vinje, Toško Čelo), ne presega 0,2 mg/L. Tudi v primeru občasnega kloriranja pitne vode koncentracije prostega klora pri uporabnikih ne presegajo 0,20 mg/L. Najvišja vrednost parametra adsorbilivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, je znašala 8,8 µg Cl/L in je nad mejo določanja le kot posledica uporabe dezinfekcije.

Koncentracije nitrata v pitni vodi pri uporabnikih se gibljejo od 5 - 20 mg/L, povprečne vrednosti za nitrat v pitni vodi so na okrog četrtini mejne vrednosti za nitrat, ki znaša 50 mg/l. Najnižje koncentracije najdemo na oskrbovalnem območju vodarne Brest, najvišje pa na oskrbovalnem območju Šentvid.

Klorid kot kazalnik antropogenega onesnaženja, ki ima vir v zimskem soljenju cest in odpadni vodi, kaže intenzivnejše vplive na vodne vire, kadar ležijo v bližini prometnic (Šentvid, Hrastje), v povprečju

pa so vrednosti še vedno krepko pod mejno vrednostjo 250 mg/L. Na nekaterih območjih pa se koncentracije klorida na virih občasno presegajo 40 mg/L, sicer pa se pri uporabnikih spreminjajo od 2,4 - 26 mg/L, kar kaže na spremenljiv antropogen vpliv. Potrebni bodo ukrepi za zniževanje vplivov soljenja utrjenih površin.

Sledi kovin in polkovin geogenega izvora (železo, aluminij, arzen) so nizke. Sledi težkih kovin (nikelj, kadmij, svinec) pri uporabnikih zasledimo le v sledovih in kot posledico uporabe armatur in interne vodovodne napeljave, saj vodni viri ali vodovodno omrežje ne predstavlja relevantnega izvora. Sledi šestvalentnega kroma so v splošnem pri uporabnikih pod mejo določanja analiznih metod (< 10 µg/L) in pod mejo za skupni krom (50 µg/L), čeprav se v vodnih virih prisotnost zaznava (max. do okrog 80 µg/L). Glede na predlog prenovitve Direktive o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi^[1] (1. 2. 2018), ki znižuje mejno vrednost v pitni vodi za skupni krom s 50 na 25 µg/L, pričakujemo izvedbo ukrepov za trajno odstranitev onesnaženja iz vodnega vira.

Aromatski ogljikovodiki (lahkohlapni, policiklični), izvirajoči iz prometa oziroma produktov izgorevanja, v Ljubljani ne predstavljajo relevantnih onesnaženj.

Iz dinamike podzemne vode in rezultatov preskušanj podzemne in pitne vode zaključujemo, da novodobna onesnaževala, ki se pojavljajo v okolju kot posledica široke rabe v gospodinjstvih (benzotriazoli, perfluorooktanojska in perfluoroktansulfonska kislina, ostanki zdravil), v vodnih virih niso prisotna v koncentracijah, ki bi ogrožale varno oskrbo, sledi pa se lahko zaznavajo na nizkem koncentracijskem nivoju, reda velikosti meje zaznavnosti preskuševalnih metod.

Kljub pred leti močno izpostavljeni problematiki organskih onesnaževal v pitni vodi, predvsem pesticidov, pa je potrebno poudariti, da je v naboru več deset redno nadzorovanih pesticidov in metabolitov, pa tudi drugih organskih spojin (npr. naftnega izvora, kemikalije splošne rabe v gospodinjstvih) velika večina takih, ki jih doslej nad mejo zaznavnosti kvantitativnih metod na ljubljanskem območju nismo nikoli zaznali.

Ob tej ugotovitvi pa je potrebno poudariti, da so ostanki nekontrolirane rabe fitofarmaceutskih sredstev izpred desetletij še prisotni in bodo še desetletja dolgo, predvsem na prispevnem območju vodarne Brest. Aktualna raba teh sredstev ob pravilnem rokovanju ne sme povzročiti prekomerne koncentracije. Zaznavanje sledi na nanogramskem koncentracijskem nivoju, ki je do 100 x nižje od mejne vrednosti, pa je ob njihovi uporabi zelo verjetno. Stalno tveganje še vedno predstavlja morebitna nepravilna raba teh sredstev, zato se zavzemamo za stroge omejitve in nadzor.

Posebno pozornost pa namenjamo morebitnim vplivom novodobnih onesnaževal. V prihodnje načrtujemo skrbno spremljanje morebitnih relevantnih novodobnih onesnaževal na dovolj nizkem koncentracijskem nivoju, da bomo v primeru zaznave trendov naraščanja koncentracij ukrepali še pravočasno, še preden bi v vodnih virih lahko zaznali koncentracije onesnaževal, ki bi lahko predstavljale relevantno tveganje za zdravje uporabnikov pitne vode. Delcev mikroplastike v vodnih virih in pitni vodi v letu 2019 nismo ugotavljali.

4.4.2 Lokalni vodovodni sistem Lipoglav

Vodni vir sistema je podzemna voda, ki se dezinficira s klorovim dioksidom.

Preglednica 13. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Lipoglav.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Zajetje po dezinfekciji	12	12	0	0
Omrežje, uporabniki	51	51	1	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih (1 x),
- preskušanje stranskih produktov dezinfekcije (1 x),
- mikrobiološko preskušanje po vzdrževalnih delih (9x).

Med mikrobiološkimi parametri se poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke analize ugotavlja prisotnost enterokokov in *Clostridium perfringens* (s sporami).

V okviru rednih preskušanj je bil ugotovljen en neskladen vzorec pitne vode, vzrok pa je bila prisotnost koliformnih bakterij, a ne pri uporabnikih. Zdravje uporabnikov ni bilo ogroženo.

Rezultati nadzora kažejo, da pitna voda ni korozivna, je srednje mineralizirana, elektroprevodnost znaša okrog 530 $\mu\text{S}/\text{cm}$, skupna trdota pitne vode okrog 19 °N, koncentracija kalcija okrog 72 mg/L, magnezija okrog 38 mg/L in hidrogenkarbonata 389 mg/L. pH vrednost se od vodnega vira do uporabnikov zaradi višinske razlike dvigne od 7,3 do 7,5. Temperatura podzemnega vodnega vira je stalna okrog 11 °C, pri uporabnikih zaradi dolgega in razvejanega omrežja v poletnih mesecih lahko naraste čez 20 °C in se v zimskih mesecih zniža do 5 °C. Podzemna voda ima visoko koncentracijo kisika (okrog 10 mg/L) in redukcijski procesi niso prisotni (oksidacijsko-redukcijski potencial 433 mV). Onesnažen fecalnega izvora ne zaznavamo, koncentracija amonija ni zaznavna nad mejo določanja metode (<0,025 mg/L). Koncentracije kovin in polkovin geogenega izvora (aluminij, arzen, bor, mangan) niso pomembnega značaja. V pitni vodi so občasno prisotne sledi železa antropogenega izvora, a pod mejno vrednostjo za pitno vodo. Anorganska in organska onesnaževala, ki jih poznamo iz urbanega okolja, niso prisotna v pitni vodi v relevantnih koncentracijah. Koncentracija nitrata in klorida je na nivoju naravnega ozadja, okrog 3,5 in 1,8 mg/L. Koncentracija sulfata je upadla od leta 2011 do 2019 od 14 na 11,8 mg/l. Parameter celotni organski ogljik, s katerim ugotavljamo prisotnost organskih spojin na splošno, rahlo narašča in v povprečju v letu 2019 znaša 0,72 mg C/L. Parameter adsorbilivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, ostaja nespremenjen, je tik nad mejo določanja in znaša 7,3 $\mu\text{g Cl}/\text{L}$. Motnost pri uporabnikih je nizka in zgolj izjemoma presega mejo določanja 0,1 NTU (mejna vrednost 1 NTU). Klorit in klorat kot stranska produkta dezinfekcije sta prisotna v nizkih koncentracijah, pod vrednostmi 0,25 mg/L, kot so predlagane v predlogu prenovitve Direktive o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi ^[1] (klorit 0,11 mg/L in klorat 0,048 mg/L). Koncentracija prostega preostalega klorovega dioksida je po dezinfekciji okrog 0,2 mg/L, pri uporabnikih pa nižja, na oddaljenih lokacijah od dezinfekcije tudi pod mejo določanja metode (0,02 mg/L), a ob še zagotovljeni skladnosti pitne vode.

4.4.3 Lokalni vodovodni sistem Trebeljevo

Vodni vir sistema Trebeljevo je podzemna voda, katere črpališče je umaknjeno poselitvi in neposrednim antropogenim vplivom, zato ni fekalno obremenjeno. Voda se dezinficira z natrijevim hipokloritom z namenom zagotavljanja varnosti oskrbe s pitno vodo.

Preglednica 14. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Trebeljevo.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Zajetje po dezinfekciji	12	12	0	1
Omrežje, uporabniki	35	35	0	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x),
- mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih, vključno s stranskimi produkti dezinfekcije (1 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS.

Med mikrobiološkimi parametri se je poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke analize ugotavljala tudi prisotnost *Clostridium perfringens* (s sporami) ter določanje enterokokov.

Ugotovljena je bila neskladnost zaradi presežene vrednosti za motnost na črpališču po dezinfekciji, pri uporabnikih pa ne.

Pitna voda ni korozivna, pH pitne vode na izvoru podzemne vode znaša 7,3 in se do višje ležečih uporabnikov dvigne za nekaj desetink enote. Elektroprevodnost znaša okrog 525 $\mu\text{S}/\text{cm}$, koncentracija kalcija je okrog 68 mg/L in magnezija okrog 39 mg/L, hidrogenkarbonata okrog 400 mg/L, skupna trdota znaša okrog 18,5 °N. Temperatura vodnega vira je stalna in znaša nekoliko pod 10 °C, pozimi pri uporabnikih pade na 5 °C in poleti naraste nad 21 °C. Koncentracije kovin in polkovin geogenega izvora (aluminij, arzen, mangan) niso pomembnega značaja. Koncentracija železa antropogenega izvora znaša do 90 $\mu\text{g}/\text{L}$ (mejna vrednost je 200 $\mu\text{g}/\text{L}$). Motnost je pri uporabnikih v povprečju pod mejo določanja metode (< 0,1 NTU). Koncentracija nitrata in klorida je na nivoju naravnega ozadja (< 2 mg/L in okrog 0,9 mg/L). Parameter celotni organski ogljik, s katerim ugotavljamo prisotnost organskih spojin na splošno, se giblje okrog 0,50 mg C/L in nekoliko narašča. Relevantnih onesnaževal organskega izvora ne ugotavljamo. Parameter adsorbilivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, je znašal 16 $\mu\text{g Cl}/\text{L}$. Koncentracija prostega klora pri uporabnikih v povprečju znaša manj kot 0,1 mg/L, lokalno so koncentracije nižje ob istočasnem zagotavljanju mikrobiološke skladnosti pitne vode. Trihalometani kot stranski produkti dezinfekcije so v nizkih koncentracijah (0,9 $\mu\text{g}/\text{L}$, mejna vrednost je 100 $\mu\text{g}/\text{L}$).

4.4.4 Lokalni vodovodni sistem Šmarna gora

Vodni vir sistema je podzemna voda vodnjaka, globokega 313 m, ki se nahaja na sedlu Šmarne gore. Voda se dezinficira z UV dezinfekcijsko napravo in z natrijevim hipokloritom.

Preglednica 15. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Šmarna gora.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Vodnjak po dezinfekciji	12	12	1	0
Omrežje, uporabniki	24	24	3	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih, vključno s stranskimi produkti dezinfekcije (1 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x).

Med mikrobiološkimi parametri se poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke analize ugotavlja tudi prisotnost *Clostridium perfringens* (s sporami) in enterokokov. Neskladnost pitne vode je bila ugotovljena 4 x zaradi presežene mejne vrednosti za koliformne bakterije. Vzrok je staranje vodnjaških cevi. Zdravje uporabnikov ni bilo ogroženo.

Rezultati nadzora kažejo, da pitna voda ni korozivna, pH surove vode znaša 7,6 in se poviša do 8,0 pri uporabnikih, je srednje mineralizirana, elektroprevodnost znaša okrog 458 $\mu\text{S}/\text{cm}$ in rahlo narašča, skupna trdota znaša okrog 15,3 °N, koncentracija kalcija 57 mg/L in magnezija okrog 32 mg/L. Temperatura vodnega vira je stalna in znaša okrog 11,7 °C, pozimi pri uporabnikih pade pod 6 °C in poleti naraste nad 20 °C. Onesnaženj fekalnega izvora ne zaznavamo. Koncentraciji nitrata in klorida v vodnem viru sta nad naravnim ozadjem, 16 mg/L in 5,1 mg/L. Koncentracija nitrata kaže trend naraščanja, čemur bo treba posvetiti pozornost. Koncentracija sulfata znaša 8,4 mg/L in upada, kar je trend, ki je splošno zaznaven in ga povezujemo s spremembami načinov ogrevanja. Voda ni motna, občasno se zaznavajo manjše spremembe navzgor zaradi režima delovanja črpalnega agregata, ki zaradi prenizke porabe deluje le občasno. Celotni organski ogljik znaša okrog 0,8 mg C/L in z leti rahlo narašča. Koncentracija prostega preostalega klora pri uporabnikih je pod 0,1 mg/L. Trihalometani kot stranski produkti dezinfekcije so prisotni v koncentracijah pod mejo določanja $\mu\text{g}/\text{L}$ (0,5 $\mu\text{g}/\text{L}$, mejna vrednost znaša 100 $\mu\text{g}/\text{L}$). Koncentracije kovin in polkovin geogenega izvora niso pomembnega značaja, sledi železa pa so občasno prisotne do 150 $\mu\text{g}/\text{L}$ kot posledica antropogenih vplivov (mejna vrednost je 200 $\mu\text{g}/\text{L}$). Relevantnih organskih onesnaževal ne zaznavamo. Parameter adsorbiljivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, je znašal 22 $\mu\text{g Cl}/\text{L}$ in je nad mejo določanja kot posledica dezinfekcije.

4.4.5 Lokalni vodovodni sistem Ravno Brdo

Vodni vir sistem Ravno Brdo je podzemna voda VD Ravno Brdo. Voda se na lokaciji črpališča dezinficira z UV dezinfekcijo in z natrijevim hipokloritom.

Preglednica 16. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Ravno Brdo.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Vodnjak po dezinfekciji	12	12	1	0
Omrežje, uporabniki	24	24	0	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- redno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih (1 x)
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x).

Med mikrobiološkimi parametri se poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke analize ugotavlja tudi prisotnost *Clostridium perfringens* (s sporami) in enterokokov.

Neskladnost pitne vode je bila ugotovljena zaradi presežene mejne vrednosti za koliformne bakterije. Zdravje uporabnikov ni bilo ogroženo.

Rezultati nadzora kažejo, da surova pitna voda ni korozivna (pH 7,2 - 7,5), je srednje mineralizirana, elektroprevodnost znaša okrog 590 µS/cm, skupna trdota pitne vode znaša okrog 20 °N, koncentracija kalcija okrog 79 mg/L in magnezija okrog 40 mg/L. Temperatura vodnega vira znaša pod 10 °C, temperatura pitne vode pa se pri uporabnikih pozimi zniža pod 5 °C in poleti poviša nad 17 °C. Onesnaženj vodnega vira fekalnega izvora ne ugotavljamo. Koncentracije nitrata in klorida sta še v okviru naravnega ozadja, 3,2 mg/L in 2,2 mg/L, a v rahlem porastu, sulfata nekoliko višje (8,9 mg/L) in v upadanju. Voda ni obarvana ali motna, občasno se zaznavajo manjše spremembe navzgor zaradi delovanja črpalnega agregata, ki zaradi nizke porabe deluje le občasno. Celotni organski ogljik se giblje okrog 0,7 mg C/L in rahlo narašča. Relevantnih organskih onesnaževal in kovin geogenega izvora ne zaznavamo. Parameter adsorbljivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, znašajo 27 µg Cl/L zaradi dezinfekcije s klorovim pripravkom. Koncentracije prostega klora pri uporabnikih znašajo pod 0,1 mg/L. Trihalometani kot stranski produkti dezinfekcije so prisotni v koncentracijah na meji določanja µg/L (1,1 µg/L, mejna vrednost znaša 100 µg/L).

4.4.6 Lokalni vodovodni sistem Pijava Gorica

Vodni vir sistema je podzemna voda Želimejskega vršaja. Voda se na črpališču dezinficira s klorovim dioksidom zaradi zagotavljanja varnosti oskrbe v dolgem in razvejanem vodovodnem omrežju ter pogostih okvar in ne zaradi stanja vodnega vira.

Preglednica 17. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Pijava Gorica.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Vodnjak po dezinfekciji	12	12	0	0
Omrežje, uporabniki	41	41	2	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- redno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih (1 x),
- preskušanje stranskih produktov dezinfekcije (1 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x),
- mikrobiološko preskušanje po vzdrževalnih delih (32 x),
- mikrobiološko preskušanje po pritožbah uporabnikov (1 x).

Med mikrobiološkimi parametri se je poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke preiskave določalo še število enterokokov in *Clostridium perfringens* (s sporami). Ugotovili smo dva primera mikrobiološke neskladnosti pitne vode zaradi prisotnosti koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 36 °C. Zdravje uporabnikov ni bilo ogroženo.

Rezultati nadzora kažejo, da pitna voda ni korozivna, pH surove vode je okrog 7,4 in se do najvišje ležečih uporabnikov zviša do 7,8, voda je srednje mineralizirana, elektroprevodnost znaša okrog 507 $\mu\text{S}/\text{cm}$, skupna trdota pitne vode znaša okrog 17,3 °N, koncentracija kalcija okrog 69 mg/L, magnezija okrog 34 mg/L in hidrogenkarbonata okrog 367 mg/L. Koncentracija naravno raztopljenega kisika v pitni vodi je zaradi narave vodonosnika, ki je zaprt, nekoliko nižja (6,8 mg/L), kot je povprečje v vodonosnikih s prosto gladino podzemne vode v Ljubljani. Temperatura vodnega vira je nad 12 °C, pri uporabnikih se v zimskem času temperatura pitne vode spusti pod 6 °C in v poletnem naraste do 20 °C. Onesnaženj fekalnega izvora ne zaznavamo. Od pomembnejših kovin in polkovin geogenega izvora je v vodonosnih plasteh, ki so v kontaktu s plastmi, iz katerih se črpa podzemna voda, prisotno železo, a v pitni vodi ni prisotno nad mejo določanja. Celotni organski ogljik je v koncentracijah, značilnih za podzemno vodo, okrog 0,31 mg C/L. Relevantna anorganska in organska onesnaževala niso prisotna v pitni vodi, zaznavajo se sledi nekaterih fitofarmaceutskih sredstev tik nad mejo določanja metod. Koncentracija nitrata in klorida sta nizki, 4,4 mg/L in 3,9 mg/L, koncentracija sulfata je 9,5 mg/L. Koncentracija klorida je v rahlem porastu, sulfata v upadanju. Klorit in klorat kot stranska produkta dezinfekcije sta prisotna v koncentracijah pod vrednostmi 0,25 mg/L, kot so predlagane v predlogu Direktive o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi^[1] (0,045 mg/L in 0,040 mg/L). Koncentracija prostega preostalega klorovega dioksida pri uporabnikih je okrog 0,1 mg/L, lokalno je nižje. Parameter adsorbiljivi organski halogeni (AOX), je pod mejo določanja (< 6 $\mu\text{g Cl}/\text{L}$).

4.4.7 Lokalni vodovodni sistem Želumlje

Vodni vir sistema je podzemna voda VD Želumlje. Voda se ne pripravlja s tehnološkimi postopki.

Preglednica 18. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Želumlje.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Vodnjak	12	12	0	0
Omrežje, uporabniki	24	24	0	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih (1x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x).

Med mikrobiološkimi parametri se je poleg *E. coli*, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke preiskave določalo še število enterokokov in *Clostridium perfringens* (s sporami).

Neskladnosti niso bile ugotovljene.

Voda ni korozivna, pH znaša okrog 7,4, je srednje mineralizirana, elektroprevodnost se spreminja okrog 516 $\mu\text{S}/\text{cm}$, trdota vode je nekoliko nad 18 °N, koncentracija kalcija, magnezija in hidrogenkarbonata okrog 70, 37 in 381 mg/L. Temperatura vodnega vira se giblje okrog 10 °C, na poti do uporabnikov pa v poletnem času naraste nad 21 °C in pozimi pade pod 6 °C. Voda ni motna ali obarvana. Onesnaženj fekalnega izvora ne zaznavamo. Parameter celotni organski ogljik je značilen za vrsto vodnega vira (0,65 mg C/L). Onesnaževal iz vrst anorganskih (npr. amonij, nitrati (3,9 mg/L), klorid (< 1 mg/L), sulfat (8,5 mg/L)), organskih spojin (npr. topila, pesticidi) ali elementov geogenega izvora (arzen, aluminij, železo, mangan) ne ugotavljamo v relevantnih koncentracijah. Parameter adsorbilivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, je pod mejo določanja (<6 $\mu\text{g Cl/L}$).

4.4.8 Lokalni vodovodni sistem Rakitna

Vodni vir sistema je zajetje površinske vode. Surova voda je fekalno onesnažena, v odvisnosti od padavin je lahko obarvana in motna. Površinska voda iz zajetja se po mehanski filtraciji črpa do objekta priprave, kjer v prvi fazi, če je motnost višja od 1 NTU, poteka postopek koagulacije z železovim (III) kloridom kot koagulantom. Po usedanju v laminarnem usedalniku se je voda prečrpavala v postopek ozonacije, nato pa v dve fazi filtracije preko dveh vzporednih peščenih in dveh zaporednih ogljenih filtrov. Od 17. 12. 2019 dalje je faza ozonacije za peščenima filtroma, sledita dva zaporedna ogljena filtra. V stopnji dezinfekcije se nato zaporedno uporablja UV dezinfekcija in priprava pitne vode s klorovim dioksidom.

Preglednica 19. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na vodovodnem sistemu Rakitna.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Priprava vode	23	12	0	0
Omrežje, uporabniki	78	57	0	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 izvedlo še:

- mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (5 x),
- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje pri uporabnikih, vključno s stranskimi produkti dezinfekcije (1 x),
- preskušanje stranskih produktov dezinfekcije po pripravi vode (1 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1 x).

Med mikrobiološkimi parametri se je zaradi narave vodnega vira poleg E. coli, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C ugotavljala tudi prisotnost Clostridium perfringens (s spori) ter v okviru občasnega mikrobiološkega preskušanja tudi prisotnost enterokokov.

Neskladnost ni bila ugotovljena v nobenem primeru.

Obremenitev z ogljikom organskega izvora je značilna za površinsko vodo in vrsto priprave vode in je v primerjavi s podzemnimi vodnimi viri povišana. Povprečje TOC v surovi vodi znaša 1,8 mg C/L, v pripravljeni pa 1,4 mg/L.

Voda ni korozivna, pH vrednost je nekoliko višja kot v nižinskih oskrbovalnih območjih (pH 8,2). Voda je srednje mineralizirana, elektroprevodnost se spreminja od 395 do 445 $\mu\text{S}/\text{cm}$, trdota vode pa se giblje od 14,4 do 15 °N. Koncentracija kalcija je okrog 54 mg/L in magnezija okrog 32 mg/L. Motnost po pripravi vode je le občasno nekoliko nad mejo določanja metode (0,1 NTU). Temperatura pri uporabnikih je odvisna od letnega časa in se v hladnejših obdobjih leta spusti pod 5 °C, poleti pa preseže 20 °C. Železo se v pitni vodi nadzoruje zaradi uporabe soli v postopku priprave vode. Koncentracije so v splošnem pod mejo določanja. Mejna vrednost za železo znaša 200 $\mu\text{g}/\text{L}$.

Onesnaževal iz vrst anorganskih (npr. amonij, nitrati) in organskih spojin (npr. pesticidi) ne ugotavljamo v relevantnih koncentracijah. Parameter adsorbiljivi organski halogeni (AOX), ki so merilo organsko vezanih halogenov, je znašal 26 $\mu\text{g Cl}/\text{L}$. Koncentraciji klorata in bromata kot stranska produkta dezinfekcije sta pod priporočeno vrednostjo v koncentracijah pod vrednostmi (0,25 mg/L za bromat), kot so predlagane v predlogu Direktive o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi^[1] oz. 10 $\mu\text{g}/\text{L}$ (za bromat) glede na Pravilnik (0,086 mg/L in < 0,009 mg/L BrO_3^-/L), klorit pa je povišan (0,35 mg/L). Koncentracija prostega preostalega klorovega dioksida pri uporabnikih je zelo nizka, tik nad mejo določanja metode.

4.4.9 Vodni vir Dolsko

Podzemna voda vodnjaka (VD) Dolsko predstavlja rezervni vodni vir centralnega vodovodnega sistema Ljubljana za oskrbovalno območje Jarški prod. Voda se dezinficira s plinskim klorom. Surova voda VD Dolsko ni fekalno onesnažena.

Preglednica 20. Število odvzetih in število neskladnih vzorcev pitne vode redna mikrobiološka (MB) in fizikalno-kemijska preskušanja (FK) na VD Dolsko.

ODVZEMNO MESTO	ŠT. ODVZETIH VZORCEV		ŠT. NESKLADNIH VZORCEV	
	MB	FK	MB	FK
Dolsko, vodnjak, priprava vode	12	12	0	0

Poleg rednih preskušanj se je v letu 2019 na VD Dolsko izvedlo še:

- občasno mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje (1x), vključno s stranskimi produkti dezinfekcije po pripravi pitne vode,
- mikrobiološko in fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (3 x),
- identifikacija organskih onesnaževal v surovi vodi z GC/MS (1 x),
- občasno fizikalno-kemijsko preskušanje surove vode (1x).

Med mikrobiološkimi parametri se je v VD Dolsko poleg E. coli, koliformnih bakterij in skupnega števila mikroorganizmov pri 22 °C in 36 °C v okviru občasne mikrobiološke preiskave določalo še število enterokokov in Clostridium perfringens (s sporami). Neskladnosti niso bile ugotovljene.

V pitni vodi VD Dolsko je v povprečju koncentracija prostega klora po dezinfekciji pod 0,2 mg/L. Koncentracija trihalometanov kot stranskih produktov dezinfekcije je pod mejo določanja.

Voda VD Dolsko je visoko mineralizirana, elektroprevodnost občasno presega 700 µS/cm, skupna trdota pa čez 22 °N, koncentracija kalcija je občasno čez 120 mg/L, koncentracija magnezija pa več kot 20 mg/L, koncentracija hidrogenkarbonata je posledično visoka (> 485 mg/L). pH je okrog 7,1. Zaradi bližine prometnic je koncentracija klorida povišana (do 16 mg/L), a ne tako, kot v preteklih letih (> 33 mg/L), ker je bila poraba kloridov za soljenje cest zaradi dveh zaporednih milih zim manjša. Koncentracija natrija je še visoka (okrog 16 mg/L). Vpliv kmetijstva in urbanizacije v pitni vodi se zaznava, a ne povzroča pomembnega zdravstvenega tveganja. Koncentracija celotnega organskega ogljika znaša okrog 0,68 mg C/L. Nekoliko višje od običajnih vrednosti za podzemno vodo po kloriranju ima tudi parameter adsorbiljivi organski halogeni (AOX, 38 µg/L), ki so merilo organsko vezanih halogenov. Koncentracije nadzorovanih pesticidov in njihovih relevantnih stranskih produktov so pod mejo določanja metod.

5 Rezultati državnega monitoringa pitne vode

Povzetek rezultatov državnega monitoringa pitne vode je prikazan v Prilogi 2. Priloga prikazuje število odvzetih vzorcev v letu 2019, število neskladnih vzorcev in vrsto neskladnih parametrov, vzrok neskladnosti, vrsto ukrepov in okvirno trajanje neskladnosti.

6 Zaključki

Skladnost in zdravstvena ustreznost pitne vode je bila na vseh oskrbovalnih sistemih, ki jih upravlja JP VOKA SNAGA, v letu 2019 nadzorovana skladno z določbami Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 26/09, 74/15, 51/17).

Rezultati mikrobiološkega in fizikalno-kemijskega preskušanja v okviru notranjega nadzora in državnega monitoringa pitne vode v letu 2019 dokazujejo, da ima pitna voda v centralnem in v lokalnih vodovodnih sistemih lastnosti pitne vode, ki ustrezajo predpisom.

Na osnovi rezultatov, navedenih v tem letnem poročilu, JP VOKA SNAGA zaključuje, da je bila oskrba s pitno vodo v letu 2019 ustrezna in varna, notranji nadzor pa učinkovit in skladen s predpisi.

7 Priloge

Priloga 1. Rezultati mikrobiološkega in fizikalno-kemijskega preskušanja v okviru notranjega nadzora v letu 2019.

Priloga 2. Povzetek rezultatov državnega monitoringa pitne vode v letu 2019.

8 Literatura

1. Proposal for a Directive of the European parliament and of the council on the quality of water intended for human consumption (recast), 1. 2. 2018

Priloga 1. Rezultati mikrobiološkega in fizikalno-kemijskega preskušanja v okviru notranjega nadzora v letu 2019 – redna in občasna preskušanja

OSNOVNI PODATKI									NOTRANJI NADZOR															
Upravljevec	Ime sistema	Ime oskrbovalnega območja	Število prebivalcev	Distribucija m ³ /leto	Dezinfekcija	Dezinfekcijsko sredstvo	Druga priprava vode	Tip vode	Mikrobiološka preskušanja						Fizikalno-kemijska preskušanja									
									Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev				Št. vzorcev z E. coli		Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev				Neskladni po prilogi B	
					1 - da vključno z občasno 2 - ne	vrsta dezinfekcijskega sredstva (1-plinski klor, 2-natrijev hipoklorit, 3-klorov dioksid, 4-ozon, 5-UV, 6-drugo)			redne	občasne	redne	ime preseženega parametra*	občasne	ime preseženega parametra*	redne	občasne	redne	občasne	redne	ime preseženega parametra	občasne	ime preseženega parametra	št. preseženih vzorcev	ime preseženega parametra
CENTRALNI VODOVODNI SISTEMI	LJUBLJANA	KLEČE	127.312	7.830.025	2			2	652	8	18	KB, SK37	0		0	0	141	8	0		0		0	
	LJUBLJANA	HRASTJE	/		2			2	192	0	2	KB	0		0	0	7	0	0		0		0	
	LJUBLJANA	BREST	28.930	1.779.272	1	1,5		2	345	3	14	KB, SK37	0		0	0	80	3	0		0		0	
	LJUBLJANA	JARŠKI PROD	22.574	1.388.361	1	1,2		2	259	4	6	KB, SK37	0		0	0	62	4	0		0		0	
	LJUBLJANA	ŠENTVID	36.714	2.258.008	2			2	291	4	10	EC, KB, SK37	0		0	0	87	4	0		0		0	
	LJUBLJANA	HRASTJE, JARŠKI PROD	41.161	2.531.511	1	1		2	86	4	7	SK37	0		0	0	31	4	0		0		0	
	LJUBLJANA	KLEČE, BREST	23.044	1.417.267	1	1		2	109	4	6	KB, SK37	0		0	0	35	4	0		0		0	
	LJUBLJANA	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	32.524	2.000.312	1	1		2	96	4	9	KB, SK37	0		0	0	24	4	0		0		0	
	LJUBLJANA	KLEČE, HRASTJE, BREST	20.417	1.255.700	1	1,2		2	174	3	7	KB, SK37	0		0	0	49	3	0		0		0	
		SKUPAJ LJUBLJANA		332.676	20.460.456					2.204	34	79		0		0	0	516	34	0		0		0
LOKALNI VODOVODNI SISTEMI	LIPOGLAV	LIPOGLAV	611	32.783	1	3		2	66	1	1	KB	0		0	0	66	1	0		0		0	
	TREBELJEVO	TREBELJEVO	809	36.447	1	2		2	50	1	0		0		0	0	50	1	1	motnost	0		0	
	ŠMARNNA GORA	ŠMARNNA GORA	2	1.589	1	2,5		2	39	1	4	KB	0		0	0	39	1	0		0		0	
	RAVNO BRDO	RAVNO BRDO	51	1.391	1	5		2	39	1	1	KB	0		0	0	39	1	0		0		0	
	PIJAVA GORICA	PIJAVA GORICA	3.302	129.141	1	3		2	56	1	2	KB, SK37	0		0	0	56	1	0		0		0	
	ŽELIMLJE	ŽELIMLJE	697	21.118	2			2	36	1	0		0		0	0	36	1	0		0		0	
	RAKITNA	RAKITNA	752	32.155	1	3,5	Op.1.	1	106	1	0		0		0	0	74	1	0		0		0	
	DOLSKO*	DOLSKO	-	-	1	1		2	15	1	0		0		0	0	15	1	0		0		0	
	ŠMARTNO*	ŠMARTNO	-	-	1	2		1	-	-	-		-		-	-	-	-	-		-		-	
		SKUPAJ LVS		6.224						407	8	8		0		0	0	375	8	1		0		0
	SKUPAJ LJUBLJANA + LVS		338.900	20.715.080#					2.611	42	87		0		0	0	891	42	1		0		0	

EC - E. coli, KB - koliformne bakterije, SK37 - št. kolonij pri 36 oz. 37 °C; LVS - lokalni vodovodni sistemi; * rezervni vodni vir;

Op.1.: flokulacija, koagualcija, filtracija skozi peščeni filter, ozonacija, filtracija skozi ogljeni filter.

brez količine 630.733 m³ za občino Ig.

Priloga 2. Povzetek rezultatov državnega monitoringa pitne vode v letu 2019

IME OSKRBOVALNEGA OBMOČJA	ŠT. VSEH ODVZETIH VZORCEV (REDNI/OBČASNI PRESKUSI)	ŠT. NESKLADNIH VZORCEV ZARADI PRESEŽENEGA PARAMETRA	IME PRESEŽENEGA PARAMETRA	VZROK	UKREP	ČASOVNI OKVIR
KLEČE	82 (77/5)	2	KB (1 CFU/100 mL), 2x	Neznan	Ponovno vzorčenje Spiranje	≤ 30 dni
HRASTJE/JARŠKI PROD	31 (28/3)	0	-	-	-	-
ŠENTVID	28 (25/3)	0	-	-	-	-
KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	25 (22/3)	2	KB (2 in 3 CFU/100 mL)	Neznan	Ponovno vzorčenje	≤ 30 dni
BREST	21 (19/2)	2	KB (1 CFU/100 mL) SK22 (106 CFU/mL)	Neznan	Ponovno vzorčenje	≤ 30 dni
JARŠKI PROD	18 (16/2)	1	KB (2 CFU/100 mL)	Neznan	Ponovno vzorčenje	≤ 30 dni
KLEČE, BREST	18 (16/2)	0	-	-	-	-
KLEČE, HRASTJE, BREST	15 (13/2)	3	KB (1 CFU/100 mL), 3x	Neznan	Ponovno vzorčenje	≤ 30 dni
TREBELJEVO	5 (4/1)	0	-	-	-	-
LIPOGLAV	5 (4/1)	1	SK22 in SK37 (>300 in 182/mL)	Neznan	Ponovno vzorčenje	≤ 30 dni
ŠMARNNA GORA	2 (2/0)	0	-	-	-	-
RAVNO BRDO	0 (0/0)	-	-	-	-	-
PIJAVA GORICA	5 (4/1)	0	-	-	-	-
ŽELIMLJE	5 (4/1)	0	-	-	-	-
RAKITNA	5 (4/1)	0	-	-	-	-
SKUPAJ	265 (238/27)	11	-	-	-	-

Legenda: Ime preseženega parametra: KB - koliformne bakterije (mejna vrednost 0 CFU/100mL), SK37 - št. kolonij pri 37 °C, mejna vrednost: 100/mL, SK22 - št. kolonij pri 22 °C, mejna vrednost: brez neobičajnih sprememb).